

Ahol tudósok tanítanak...

Akár jelképpértékű is lehet, hogy 2000-ben indította útjára új könyvsorozatát az Országos Pedagógiai Könyvtár és Múzeum. Mintha a magyar szellemi élet „örök megkésettségét” és „örök megújulását” egyazon gesztussal akarná bizonyítani. Az ezredforduló valóban számvetésre kínálkozik, hogy összegyűjtsük és tudatosítsuk saját és környezetünk számára mindazokat az értékeket, amelyeket elmúlt korok felhalmoztak majd hagytak feledésbe menni, hogy felelősséggel megmérjük újra és újra: valóban érdemesek-e értékeink az utókor figyelmére, netán munícióként is számításba jöhetnek egy magyar részvétellel is közössé tett európai szellemiség számára.

Tudós tanárok – tanár tudósok a sorozat címe, a másfél év alatt megjelent kötetek száma tíz, a sorozat folyamatosan újabb művekkel gyarapodik. Tíz kötet azonban már elégséges anyagot szolgáltat ahhoz, hogy kirajzolódjanak a sorozat eszmei pillérei, határai és távlatai.

* * *

Két diszciplína kereszteződésének feltérképezését tűzte céljává a sorozat. Akár mottóul is állhatna a kötetek élén Eötvös Loránd értelmezése: „Tudományos az iskola, tudományos a tanítás ott, de csakis ott, ahol tudósok tanítanak. Hozzátehetem, tudósnak nem a sokat tudót, hanem a tudomány kutatóját nevezem”. Az idézet egyes részleteiben pontosan és világosan fogalmaz, másban viszont mintha „a szerkesztőkre bízta volna a döntést”.

Hogy kit számít tudósai közé, ezt minden kor a saját felfogása szerint és hagyományai alapján dönti el. Az utókor azért többnyire egységesíti és stabilizálja az elődök döntését. A tudomány, a tudományosság sőt a tudós fogalma az évszázadok folyamán (a sorozat esetében a XIX–XX. századról van szó) ugyan megy (mehet) át bizonyos változásokon, a hangsúlyeltolódások azonban jelentéktelenebbek a meghatározás és az értékelés azonosságánál. A tudomány fogalmába – nagy mértékű egyszerűsítéssel élve, és a sorozatban bemutatott alkotó személyekhez igazodva – mindvégig beletartozik a művelt szakterület(ek) legalapvetőbb kérdéseinek a kutatása, módszertanának ismerete, a korabeli hazai és nemzetközi vizsgálatok eredményeinek a figyelemmel kísérése (lehetőleg személyes kapcsolattartás a tudós társadalom nagy kortársi személyiségeivel és intézményeivel).

A XX. század szakosodásra törekvő tudományosságát megelőzően a tudósnak akár szinonimája is lehetett a polihisztor. Nemcsak a „sokat tudás”, a több területre kiterjedő jártasság miatt, hanem az érdeklődés, a szabadjára engedett gondolkodás okán, a rokon területek számontartása és beemelése miatt a szűk(ebb)en vett szakterületekre. Az utókor kutatója némi meghökkenéssel és esetenként bizalmatlansággal szemléli a múlt századi tudósok széles körű ismereti palettáját, amelyen látszólag távoli területek is jól megférnek egyazon rendező elmén belül, sőt ér-

telmezeéseikkel, sajátos szempontjaikkal tágítják a tudós látókörét, a vizsgálati szempontokat.

Kerekes Ferenc az 1820–30-as években előbb kémiai majd matematikai szakkönyvet ír, „kis magyar botanikát” készít, miközben kiadja Fazekas Lúdas Matyját, és Kölcseyvel nyelvészeti problémáról levelez. Mindezt a tevékenységet Debrecen, Berlin, Göttingen, Wiesbaden és Bécs ki tudja hány szövegében végzi, ma e tevékenységek folytatásához legalább három egyetem diplomáját kellene bírnia.

Az alig egy nemzedéknyivel fiatalabb *Bocsor Istvánt* Pápán az esztétika és a francia nyelv professzorává választják, mégis történész lesz, de oktatásszervezési koncepciójával (illetve annak vitájával) válik ismertté tudományos és pedagógiai körökben. Ha ehhez Bocsor lelkes közéleti tevékenységét, 1848-as képviselőségét hozzávesszük, igazán sokoldalú gondolkodót és alkotó főt tisztelhetünk személyében. Kerekes és Bocsor egyaránt a protestáns peregrinus hagyományok kezdeményező-készségét, sokat akarását mentette át és valósította meg a békésebb (?) XIX. században – mondhatnánk.

Jedlik Ányos (korban kettejük között) előbb latin, aztán magyar nyelvű tankönyvet ír, műszótárral, kémiai és matematikai résszel (ő maga természetesen – fizikus). A szaktárgyak oktatása mellett az egyetem fizikai szertárának fejlesztésére évtizedeken keresztül hatalmas összegeket, figyelmet és energiát fordít. Tudatosan vállalja több különböző tantárgy előadását, így „eltérő módszertani eljárásokat ismer meg”. Aztán a bencés pap–tanár Győrben szódavíz-készítő-üzemet működtet tíz éven át, majd optikai rácso-k tervezésével és gyártásával foglalkozik harminc éven keresztül, mindeközben a Párizsi Világkiállítás az általa tökéletesített Bunsen-elemeket bronzéremmel díjazza. Ma lélegzetelállító volna ez a sokoldalúság, kortársai időnként hiányolták munkájából a valódi kezdeményező-készséget.

Kunc Adolf premontrei pap, fizikus, csillagász, több dunántúli gimnázium építetője, majd csornai prépost-prelátus. A Szombathelyre látogató miniszter (Trefort Ágoston) „mintaintézetnek” nevezi dicsérfő levelében a gimnáziumot, nem utolsó sorban a szertár miatt (itt is a szertár, a kísérletezés, a bemutatás!), amelyet a fiatal Kunc Adolf szerelt fel és fejleszt, a legújabb külföldi tudományos eredmények figyelembételével. A szombathelyi székesegyház kupolájában megismételte Foucault híres inga-kísérletét, amellyel a Föld forgását bizonyította.

De a polihisztorság szelleme megmaradt és tovább élt tudósaink legjobbjaiiban akkor is, amikor a szó maga már bizalmatlanságot váltott ki, a sokirányú érdeklődés felszínes szétszórtságot sugallt. *Győri Tibor*, az előző századforduló jőnevű orvosa – nyugati példákat követve, és a diszciplína hazai hiányát „orvoslandó” – sikeres erőfeszítéseket tett az orvostörténet hazai megteremtésére. Ehhez először a magyarországi orvostörténet bibliográfiáját állította össze (1472 és 1899-es időhatárok között), majd az állatorvos-történet (azért sok részletben az előbbivel rokon) tudományágát és egyetemi tanszékét teremtette meg. Miközben Semmelweis tudományos és emberi elismertetésén fáradozott (kiadta műveit és magyar orvosként ismertette meg a világgal), ő maga a közegészségügyben tevékenykedett, megalapította a szakma hazai tudományos sajtóforumát (Népegészségügy). Győri doktor személyes eredményeit honorálta (akkor még volt ilyen!) a nemzetközi orvostörténeti szakma, amikor 1929-ben Budapesten tartotta tudományos kongresszusát.

És a polihisztorságnak, a sokoldalúságnak ezt követően sincs vége (nem is lehet!). A tragikus sorsú *Teleki Pál* a jog- és államtudományi egyetem elvégzése után a Mezőgazdasági Akadémiát látogatta, majd érdeklődése a geográfia felé fordult (ez ma három különböző egyetem volna), sőt Széchenyi Béla expedíciója tagjaként bejárta Kelet- és Közép-Ázsiát. Nincs vége: térképtörténészé képezi magát, XV–XVI. századi külföldi kézírathalmokat rendez, és két nyelven jelenteti meg máig megkerülhetetlen térképtörténeti monográfiáját (magyarul és németül). És akkor hol van még az atlaszkiadási program, a Magyar Földrajzi Intézet alapítása, a Magyar Földrajzi Társaságban betöltött főtítkári munka, amelyek valójában mind egyetlen célt szolgálnak: hogy magyar miniszterelnökként felelősen érvelhessen igazsága mellett! (Hasonlítsuk össze ezt a pályát és mentalitást napjaink karrier-diplomatáinak életútjával, erkölcsi és világszemléletével!)

A sokoldalúság időnként bizonytalanságot vált ki a kortársakból és az utókorból is, *Fülep Lajos* „besorolásában” a lexikonírók is „ingadoznak”, hol művészettörténész, hol filozófus a megnevezése, ő maga „tudományos írónak” nevezi magát, miközben évtizedeken át egyidejűleg egyetemi tanár (Pécs) és lelkész (Zengővárkonyban), kritikák százait írja meg, amelyek a művészeket és a filozófusokat egyaránt zavarba hozzák gondolatgazdagságukkal. *Ady Új* verseinek egyik első méltatója (1906), a *Válasz* alapító szerkesztője (1934), Csontváry elismertetésének egyik szószólója (az 1960-as években).

Az alkotói sokszínűség még a hallgatás, vagy a félreállítottság körülményei között is megmutatkozik. *Kövendi Dénes* olyan mértékben és olyan módon kötelezte el magát az antikvitással, hogy Platón bűvöletében a matematikatörténetnek és a modern atomfizikának is jeles bűvárlója lett. Cikkei 1948 után Magyarországon már nem, de német, olasz és japán szakmai folyóiratokban (több, de inkább kevesebb rendszerességgel) továbbra is megjelentek. Platón-fordítása hibátlanul kiállta az idők próbáját, az 1984-es új kiadás a huszonhat dialógus közé változatlan formában iktatta Kövendi Dénes nyolc korábbi fordítását. Az idősödő tanár számára valamilyen szakmai és anyagi elismerést Arany János Arisztofanész-fordításának kritikai kiadása jelentett, amely Kövendi Dénes személyében a legavatottabb kézbe került.

A többszöri (nem egyszer kényszerű) pályamódosítás „az elszenvedő” számára akár szellemi gyarapodással is járhat, meggyőzően bizonyítja ezt *Antall József* tudományos pályája. Történelem–magyar szakon szerzett diplomát (Eötvös József oktatáspolitikájáról írta disszertációját), később könyvtáros–levéltáros végzettséggel egészítette ki stúdiumait. Talán a véletlen műve, hogy az Orvostörténeti Múzeum munkatársa, majd igazgatója lett, de nyilván a történész tudatosságával fordult e sajátos szakterület felé. Az intézményszervező készség és a könyvtáralapító hajlam nemzetközileg is elismert kutatóműhely létrejöttét eredményezte. Hogy *Antall József* 1972-ben a Nemzeti Pantheon Bizottság titkára lett, ez – a történész elismerésén túl – már némiképp a rendszerváltozás utáni első szabadon választott magyar miniszterelnök tevékenységét előlegezi.

Az érdeklődés, a sokoldalúság tehát a tudományos pályán nem megy szükségszerűen a szakértelem rovására. Sőt, a közeli vagy távolabbi szakterületek ismerete inkább a többoldalú megközelítés, a módszertani sokszínűség lehetőségét hordozza magában.

A „jó tanár” ismervei között – ahogyan a tudományosság esetében is láttuk – találhatunk a kor(társak) által megkívánt és elismert vonásokat, és olyan általános

jellemzőket, amelyek a kor fordultával sem veszítenek érvényességükből. A sorozatunkban bemutatott tíz tudós tanár pályája számos ponton eltér egymástól, többen egyik vagy másik egyház iskolai hagyományai között fejtették ki munkásságukat, a középfokú s a felsőfokú oktatás is másfajta tartalmi és módszertani követelményt támaszt a tanárral szemben. Fontosabb azonban ennél egyrészt az a kapcsolat, amely az iskolához mint szervezethez fűzi a tanárokat, másrészt pedig az a hatás, amelyet hallgatóikra gyakorolnak.

Kerekes Ferenc külföldi tanulmányútja során is szoros kapcsolatot tartott a Debreceni Kollégiummal, amely a fiatal diák számára a kirepítő fészket jelentette, a fiatal tanár számára pedig szerves folytatást és kibontakozást ígért. A huszonhárom éves fiatalember Freiburgból írta „pedagógiai leveleit”, amelyek Rousseau és Pestalozzi ismeretéről tanúskodnak. Kerekes javaslatot tesz bennük az iskola-rendszer átszervezésére, az egyes évfolyamok tantervének és módszertanának meghatározására. Az ötéves, ingyenes, magyar nyelvű oktatás megvalósítását sürgeti („nemzeti iskola”), új tárgyat javasol, amelynek neve: „a haza állapotjának ismerete”. Elveti az oktalan memorizálást, szorgalmazza viszont a figyelmes olvasást. „Nem elég, hogy a gyermek az olvasást megtanulja s olvasni tudjon, hanem szükséges, hogy azt könnyen gyönyörködve tanulja, hogy a könyvtől ne irtózzon, sőt azt örömmel vegye kézbe”. A világot járt, nyelveket beszélő, több tudományágban jól felkészült Kerekes Ferenc „megnyeréséért” több város és iskola is vetélkedett (Bécs, Szentpétervár), ő azonban a Debreceni Kollégiumot választotta. A Kollégium professzora és levéltárnoka volt, reformjavaslatai közül mégis csak kevés valósult meg, ami azonban inkább a korszellem nehézkességére és a helyi hagyományok megtartó–visszahúzó erejére vall. Jegyzetei, tankönyvtervei, gondolatai nagy része még kiadatlan, a XIX. századi oktatásügy és a tudomány korabeli helyzete után kutatóknak mindez kimeríthetetlen forrást jelent.

A Pápai Református Kollégium a XIX. század középső évtizedeiben kiemelkedő tanári gárdával büszkélkedhetett (Tarczy Lajos, Zádor György, Kerkápoly Károly, Váli Ferenc), Bocsor István, a nagy szervezőképességű igazgató tette országosan is elismertté a Kollégiumot. Történeti–filozófiai nézetei Hegel ismeretéről tanúskodnak, kivételes szónoki erővel, nemzeti elkötelezettséggel szolt diákjaihoz. (sőt Pápa város érdeklődő polgáraihoz, akik időnként zsúfolásig megtöltötték a Kollégium nagy előadótermét).

Jedlik Ányos tíz éven át a pozsonyi királyi akadémián, majd harmincnégy éven át a pesti egyetemen tanított fizikát. Egyetemi előadásait az életszerűség, a helyszínen végzett kísérletek jellemezték. Eötvös Loránd így emlékezik: „Előadása a kutató tudós előadása volt, ki hallgatóihoz úgy beszél, mint tudós társakhoz, kik előtt nem rejt el titkot... Az előadását élénkítő kísérleteket nem szokta volt előre elkészíteni. Behozatta az eszközt, egybeállította, működésbe hozta hallgatóságának szeme láttára, úgy hogy a kísérlet nekik nemcsak mutatványul hanem igazi tanulságul is szolgált”. Hallgatói figyelmébe ajánlja továbbá Jedlik „a mívelt társalgási szokásokat”, „a barátságos modort” és az udvariasságot. Ő maga bizonyosan meg is adta mindezeket hallgatóinak.

Kunc Adolf, a magyarországi természettudományos és műszaki haladás jeles képviselője, Jedlikhez hasonlóan bravúros kísérletek eredményeként alakította ki maga körül azt a tudós tanári kört, akik aztán az ő kezdeményezését folytatták. A kor műszaki „csodája”, a telefon korán felkeltette Kunc érdeklődését, 1880-ban

öt kilométeres telefonösszeköttetést teremtett Szombathelyen és környékén, amelyet működés közben mutatott be a Magyar Orvosok és Természetvizsgálók vándorgyűlésén. Tudományos kísérleteihez a helyi sajtóban lelkes népszerűsítőre talált. Kunc Adolf és tanártársai (Gothard Jenő és Edelmann Sebő) a Vas megyei Herény községben a kor színvonalán álló csillagvizsgáló intézetet létesítettek, a szombathelyi gimnázium tehetséges diákjai előtt, kutatás céljából mindenkor nyitva állt az obszervatórium kapuja. „A fiak nevelésére és oktatására hozott áldozat a leghasznosabban befektetett tőke!” – hangsúlyozta Kunc Adolf a szombathelyi főgimnázium új épületének felavatásán, 1892-ben.

Győri Tibor nevét és emlékét orvosnemzedékek őrizték és adták tovább egymásnak. „Minden törekvése arra irányult, hogy tanítványaiban az érdeklődést a tudomány iránt felkeltse, s közülük utódokat neveljen...” 746 előadást tartott, „úgy meg tudta választani mondanivalóját, és olyan tiszta, szép magyarsággal, gördülő stílusban tudta azt előadni, hogy tanítványai mindig figyelemmel csüngtek szavain”. Az általa szerkesztett Népegészségügy c. folyóiratban nyelvhelyességi rovatot tartott fenn, amely az orvosi szaknyelv egészséges fejlődését tartotta céljának.

Teleki Pál személyiségét a tudós kutató, a követőket nevelő tanár, az érvekkel meggyőzni akaró politikus szerves egysége alkotta. A „földrajzi gondolat” kidolgozása és közkinccsé tétele volt a tudósnak, a tanárnak és a politikusnak központi célja. „Ennek a szintetikus földrajznak a központi fogalma a táj, amely Telekinél magába foglalja az embert is. Azonban nem az elszigetelt egyedet, hanem a társadalomban élő gazdasági–történelmi–kulturális közösséget, a fajt. A könyv – A földrajzi gondolat története, 1917. – egyik fejezetében a szociológia és a földrajz hasonló fejlődésének hangsúlyozása, sőt a köztük fellelhető rokonság említése szinte egyfajta elméleti előzményként értékelhető Teleki későbbi, háború utáni működésének szempontjából”.

Fülep Lajos „megjárta a tanárság legkülönbözőbb fokozatait és műhelyeit. Tanított elemiben és főgimnáziumban, kereskedelmiben és főiskolán, iparrajziskolában és egyetemen, tanított képesítés nélküliként és professzorként, tanított magyart és franciát, művészettörténetet és olaszt, filozófiát, beszéd- és értelemgyakorlatot, tanított – természetesen – hittant kicsiknek és nagyoknak. Tanított írásaival, gesztusaival, élőlőszóval és példájával. Széher úti sétákon és telefonon, vagy leveleken keresztül, tanított világnagyságokat és egyszerű halandókat... Nagy tanár volt, szenvedélyes tanár és nevelő, hajtotta a furor pedagogicus...”

Kövendi Dénes tanári pályafutása több elemű, egyike volt a két világháború között a magyar gimnáziumokban tanító nagyszámú tudós tanárnak. Munkáját „napi alázattal” végezte, miközben a világhírű klasszika-filológusok személyes ismerőse, vagy levelező partnere, egyenrangú társa volt. Platón és Hérakleitosz világát képes volt közel hozni tanítványaihoz Kunszentmiklóson, képes volt a latin–görög klasszikus szövegek ürügyén a kultúra és a humánus örök értékeit hirdetni (gyakran ugyancsak vásott) tanítványainak, és nemigen tűrte a klasszikusok nyegle vagy hányaveti megítélését. Görög és latin órái nemcsak messze a megkövetelt oktatási színvonal fölött juttatták el a tananyagot a diákokhoz, de olyan erkölcsi hitellel és emberi tartalommal, amely életre szóló hatást gyakorolt a fiatalok hallgatókra és a tanártársakra egyaránt.

Az értékkeremtés és a közösségteremtés igénye vezette rövid, ám viharos tanári pályáján Antall Józsefet is. Diákjait „egyenrangúnak nyilvánította”, felnőttként ke-

zelve, gyakran élt a kötetlen beszélgetés eszközével, igyekezett mindenkiből a legjobb képességeket kihozni. Elsősorban tárgyi tudásával hatott a tanulókra, de gyakran szervezett osztályával kirándulást (akár külföldre, például Lengyelországba is), amelyek életre szóló emlékként maradtak meg diákjaiban. Végző növendékeit éveken keresztül látta el „kutatni való feladatokkal”, valójában belőlük, a legtehetségebbnek ítélt fiatalokból nevelte ki azt az elkötelezett szakembergárdát, akikkel évtizedekkel később, a rendszerváltozás nehéz és hálátlan, de korszakos feladatát – ha véghezvinni nem is tudta, de a munkát megindította.

Ha az elmúlt két évszázad magyar tudósait és tanárait számba vesszük, a különbözőség és az egyéniség markáns jegyeit figyelhetjük meg rajtuk. Ugyanakkor kirajzolódik a tudós tanár önazonosító képe is, amely félreismerhetetlenül megtalálható mindegyikükön, példát adva a tanártársaknak, de még inkább a diákoknak és az utódoknak.

Valamennyien fiatal koruktól készülnek a „küldetésre”, amit a tudós elmélyülés és a tanári hivatás jelent. Figyelmet érdemel Antall József egy megjegyzése: „Nem lehet később jó tanár az, akinek rossz tanárai voltak”, – a mondás a kibocsátó iskola szociális és pszichés környezetteremtő erejéről és a tanár felelősségéről egyaránt vall. A debreceni és a pápai református kollégium, a győri bencés vagy a szombat-helyi premontrei gimnázium, a budapesti piaristák, de számos más, igényes fővárosi és vidéki iskola, hagyományörző és megújulásra törekvő oktató közösség útnak indító szerepe figyelhető meg az eredményes tanári–tudósi karrierek hátterében.

Az idegen föld, idegen nyelv és eszmék ismerete nemcsak a fiatal ember számára jelent kalandot és hat az egzotikum erejével, de a másként látás, gondolkodás és szólás élményét is adja a nyiladozó értelmű diáknak, vagy a tudását gyarapítani kívánó fiatalnak. Tudós tanáraink az európai kultúra számos klasszikus és élő nyelvét, irodalmát és kultúráját hódították meg a maguk számára, és adták tovább hallgatóiknak. A természettudós Bocsor, az orvos Győri, a művészettörténész–filozófus Fülep egy sor nyelvet ismert és tanított, volt képes ezeken a nyelveken a folyamatos tájékozódásra, és tartott kapcsolatot már országok és nyelvek tudósával, művészeivel. Ha más nyelv eszközt használva is – mindannyian az egységnek tudott európai kultúra felkutatói, megőrzői és szétosztói voltak.

Tanári működésükben az iskola rendszerének korszerűsítése állandóan a szemük előtt lebegett, nemcsak a reformkor lendülete kívánta meg az új oktatási formák és szervezetek kialakítását, mintegy fél évszázaddal később új, korábban ismeretlen tudományágak és tanszékek felállítása és elfogadtatása képezte tudós tanáraink fő feladatát. A tudományos műhelyek, gyűjtemények létrehozása, fórumok teremtése, nemzetközi tudományos kapcsolatrendszer kiépítése azóta is napi feladat – mindezt XX. századi politikus-tudósaink példája és erőfeszítései igazolják.

A Tudós tanárok – tanár tudósok sorozat kötetei meggyőző példákkal bizonyítják, hogy a jól felkészült tudósok, az ígéretes tanárok gyakran számíthatnak iskolájuk, egyetemük támogatására, megértő segítségére; tanártársaiktól együttműködést kaptak, diákjaikban követőkre, eszméik továbbfejlesztőire leltek. De a példák másról is beszélnek! XIX. századi tudós tanáraink tankönyvei, kézikönyvei, szótárai, jegyzetei nagyrészt máig kiadatlanok, kézirat formájában porosodnak, közvetlen hatást nem fejthettek ki sem a kortársakra, sem a tanítványokra – legföljebb a helytörténész tehet bennük figyelmet érdemlő fölfedezést. Jedlik Ányos aligha érzékelte fölfedezései (pl. dinamó) korszakos jelentőségét, a publi-

kálással, a nemzetközi elismertetéssel évtizedeket késett. Ugyanez a már szinte a dilettantizmust súroló öncélúság érezhető a szombathelyiek csillagászati és telefontkísérletein, amelyek csak szűk helyi szinten arathattak elismerést. Teleki nemzetiségi térképei tudományosan eredményesnek bizonyultak, a politikai küzdelemben végzetesen alul maradtak.

És a tudósok, akiket leparancsoltak a katedráról, kiparancsoltak a társadalom határmezsgyéire, elhallgatatták oktató tevékenységüket, elvagdalták a nemzetközi kapcsolattartás és publikálás életvezetéseiket, hallgatásra, befelé fordulásra készítették, száználmas aprópénzre váltatták velük tudományukat.

Ők is a XX. század kortársai voltak, valójában ők a magyar társadalom nagy tragikus figurái. Szerepelnek ők is a sorozatban, személyüket övezze tisztelet, példájuk szolgáljon figyelmeztetésül!

Akit a magyar művelődéstörténet újabbkori eseményei, XIX. és XX. századi szereplői iránt érdeklődnek, azok számára feltétlenül ajánlhatók a Tudós tanárok – tanár tudósok sorozat kötetei. De haszonnal vehetik kézbe azok is, akik az elmúlt századok magyar iskoláinak, egyetemeinek az életével, munkásságával, szellemével és nagy alkotó–tanító egyéniségeivel kívánnak megismerkedni. *Jáki László*, a sorozat szerkesztője, olyan szakértői gárdát szemelt ki az egyes művek bevezető tanulmányának a megírására, akik huzamosabb idő óta foglalkoznak a (kismonográfia formában megírt) személyekkel, vagy az oktatási intézménnyel, ahol a címben szereplő tudós tanárok kifejtették munkásságukat, Valamennyi kötet szerkezete azonos elvek szerint épül fel: a kísérő tanulmány ismerteti a tudós–tanár életútját, működésének főbb állomásait, helyét a magyar tudomány- és művelődéstörténetben, valamint áttekintést ad műveiből, az utókor értékeléséről. Ezt követi egy szerény válogatás a művekből, amely 4–5 tanulmány (teljes vagy részleges) közlésével áttekintést ad tudományos munkásságából, de bepillantást enged írásművészetébe, stílusába, megismertet elveivel, világnézetével. A sorozat nem a monográfiákat vagy a nehezen föllelhető összefoglaló műveket akarja pótolni, de felhívni a figyelmet, érdeklődést kelteni és általános eligazítást adni a magyar tudomány- és oktatástörténet jeleseinél.

AZ ISMERTETÉSBEN EMLÍTETT MŰVEK:

Kerekes Ferenc. A kísérő tanulmányt írta, a szövegeket válogatta: Fehér Katalin. Bp., 2000.

Országos Pedagógiai Könyvtár és Múzeum. 159 oldal.

Bocsor István. Kísérő tanulmány: Fehér Katalin. Bp., 2000. OPKM. 169 oldal.

Jedlik Ányos. Kísérő tanulmány: Kovács László Bp., 2000. OPKM. 87 oldal.

Kunc Adolf. Kísérő tanulmány: Horváth József–Molnár László. Bp., 2000. OPKM. 106 oldal.

Győri Tibor. Kísérő tanulmány: Kapronczay Károly. Bp., 2001. OKM. 91 oldal.

Teleki Pál. Kísérő tanulmány: Török Zsolt. Bp., 2001. OPKM. 113 oldal.

Kövendi Dénes. Kísérő tanulmány: Ilj. Kövendi Dénes. Bp., 2001. OPKM: 133 oldal.

Fülep Lajos. Kísérő tanulmány: Vajda Kornél. Bp., 2001. OPKM. 81 oldal.

Antall József. Kísérő tanulmány: Kapronczay Károly. Bp., 2001. OPKM. 148 oldal.

Lukáts János

Jáki Luca, ötéves kislány rajza

*Minden kedves olvasónknak, előfizetőknek,
kollégáknak kellemes karácsonyi ünnepeket
és boldog új évet kíván*

a Szerkesztőbizottság

